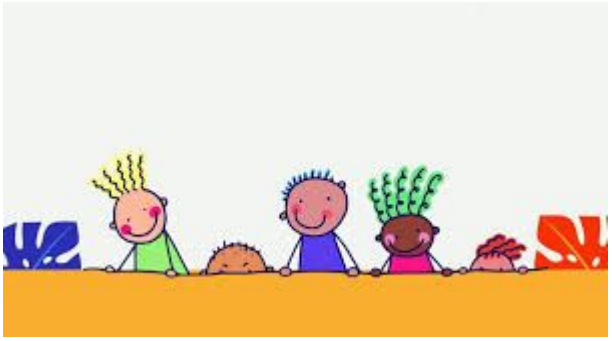
Boris Petrović

28.02.2024. 17:11
Погледано: 1,000 пута

Umjetnička djela u službi nastave

Ova praksa ima za cilj obogaćivanje nastavnog procesa kroz integraciju umjetničkih djela, podsticanje kreativnosti, kritičkog mišljenja i samopouzdanja kod učenika.

Педагошка увјерења

Чврстог сам увјерења да ликовна умјетност има кључну улогу у развоју дјететове креативности и изражавања емоција и да је као таква неотуђиви дио наставе. Самом присутношћу и инспирацијом коју ученици добијају кроз умјетничко дјело може се значајно унаприједити квалитет рада у настави. Кроз цртање, сликање и колаж и друге врсте ликовног изражавања ученици имају прилику да развијају своју машту и искажу идеје, избјегавајући шаблоне који ограничавају њихову оригиналност. Поред тога, умјетничко дјело може служити као сјајан подстицај за све наставне предмете. Дјеца на тај начин не знају да уче а заправо много више раде него што би то било у класичној настави када бисмо се искључиво базирали на један предмет и строгу наставну јединицу. Прожимањем умјетничког дјела и осталих предмета ученици усвајају шира знања изван ограничених очекиваних исхода које је потребно усвојити. Такође, упознавање са различитим врстама ликовне умјетности (па и ликовних умјетника) већ у раном дјетињству обогаћује се цјелокупни доживљај ученика и његује будућа публика која ће бити конзумент те умјетности. Нарочито је важно напоменути да је умјетност мало, готово никако, присутна у руралним и приградским крајевима и да је важно барем кроз формално образовање додати елементе исте. Ликовна умјетничка дјела као и сама умјетност, и наставни процес треба да буду у нераскидивој вези те да се на тај начин богати ученичко искуство и учи на занимљивији начин. Оно што је битно дјеци – важно је и нама. Потребно је изаћи из строгих и крутих оквира. Играти се са дјецом, учити без присле јер знање је свуда око нас, само га треба покупити.

ПОЛАЗИШТА

Полазишта која су ме навела да почнем размишљати у овом правцу огледају се у жељи и потреби да ученицима омогућим другачији, интересантнији, али и потпунији приступ реализацији наставних активности. Свакодневни рад у учионици указао ми је на све присутнији проблем губитка интересовања ученика за школске обавезе. Досада је постајала доминантна појава, док су традиционалне методе често изазивале ампатију код дјеце. Упркос покушајима да кроз разне стратегије и активности пробудим њихову пажњу и мотивацију, схватио сам да је потребно увести нешто ново, другачије и изазовније. Тако је настала идеја да у наставу унесем праву, тзв. "високу умјетност“. Умјетничка дјела великих мајстора посматрам као изузетан алат који, осим што има едукативну вриједност, може дјеловати и инспиративно. Посебно ми је било важно ово имплементирати у руралним и приградским срединама, гдје су дјеца углавном ускраћена за директан контакт с умјетношћу. У овим срединама умјетничка дјела нису лако доступна, нити су дио њихове свакодневице. Одлучио сам да учионица постане њихов прозор у свијет умјетности, мјесто гдје ће имати прилику да се упознају са славним дјелима, али и да кроз њих развијају сопствену креативност. Осим постизања очекиваних исхода прописаних Наставним планом и програмом, овакав приступ имао је додатну вриједност. Ученици су са лакоћом, већом мотивацијом и интересовањем усвајали знања, вјештине и навике. Поред тога, проширивали су своје знање о ликовној умјетности, што је додатно обогаћивало њихово искуство учења. Желио сам да елиминишем шаблонизам, који се често јављао у раду. Дјеца су често имала увјерење да постоји само једно „тачно“ рјешење и да сви радови морају изгледати једнако. Сматрао сам да је такав приступ ограничавајући и да спутава њихову креативност. Кроз увођење умјетничких дјела у наставу, трудио сам се да им покажем да нема лоших рјешења. Постоје само они који се труде и дају све од себе, и они којима је потребно још мало подршке и мотивације како би постигли свој максимум. На овај начин, ученици су стицали самопоуздање и развијали свијест о томе да је свака идеја вриједна и да је свака њихова креативна интерпретација јединствена. Такав приступ отворио је простор за различите индивидуалне изразе и подстакао њихову жељу за истраживањем и учењем, чинећи наставу динамичнијом и инспиративнијом за све.

ЦИЉ И ЖЕЉЕНИ ИСХОДИ

Циљ ове праксе је да се ученицима омогући интересантнији, креативнији и богатији приступ наставним активностима кроз интеграцију умјетничких дјела у наставу. Увођењем "високе умјетности" у образовни процес тежи се повећању мотивације, подстицању креативног изражавања и ширењу естетског разумијевања код ученика. Приступ је усмјерен на елиминацију шаблонизма, подстицање самопоуздања и развијање индивидуалних израза, уз истовремено остваривање исхода прописаних Наставним планом и програмом.

Жељени исход праксе огледа се у подстицању ученика да кроз интеракцију са умјетничким дјелима развијају критичко мишљење, креативност и способност за самостално изражавање. Очекује се да ученици усвоје вјештине препознавања и тумачења умјетничких елемената, прошире своје знање о ликовној умјетности и изграде позитиван став према

учењу. Поред тога, пракса има за циљ да дјеца превазиђу осјећај несигурности и прихвате да нема "погрешних" рјешења у креативном изражавању, што ће их мотивисати на активније учествовање у наставним активностима. Такође, настава постаје динамичнија и занимљивија, чиме се умањује присутност досаде и апатије у учионици.

ДЕТАЉАН ОПИС РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Напомена (због простора и ограничења описане су три активности које су реализоване на овај начин)

ПРВА АКТИВНОСТ (скулптуре – Царм Грецо)

(први разред, Октобар 2024.)

Активност коју смо реализовали започела је презентацијом и разговором о различитим врстама линија, укључујући дебеле, танке, уске, широке, праве, криве, отворене и затворене линије. Након тога, ученицима су представљене репродукције скулптура умјетнице Царм Грецо. Задатак скулптура на нашем часу био је да прикажу различите врсте линија и облика. Током посматрања скулптура, ученици су коментирали облике, линије, дезене и материјале кориштене у скулптурама, уочавајући сличности са стварним предметима или бићима из окружења.

Након што су се упознали с концептима скулптура и утврдили зања о врстама линија, ученицима је додијељена пур пјена као материјал за производњу властитих скулптура. Уз помоћ ножића за обликовање, заштитних наочала и рукавица, учитељ је објаснио процес рада с пур пјеном и демонстрирао како се различитим притиском на материјал могу створити дебеле или танке линије, кривуље или равне линије. Ученици су били одушевљени могућношћу стварања облика низом различитих линија, при чему је јачи стисак резултирао дебелом линијом, а слабији стисак танком. Помицање руке приликом испуштања материјала стварало би криву линију, док би равномјерно помицање представљало праву линију.

Кроз рад са пур пјеном, ученици су развијали своје вјештине обликовања и примијенили теорију линија у пракси. Када су обликовали своје скулптуре, били су одушевљени промјенама које су постигли и резултатима које су видјели. Након што су се обликовани модели осушили, ученици су их пребојили према свом нахођењу. Боје су наносили четкама, стварајући разне дезене и боје на својим скулптурама.

Након завршетка процеса сушења бојена, ученици су скулптуре поставили на посебно обликовано постоље од глине и великих чачкалица. Ова фаза била је кључна јер је ученицима омогућила да виде своје радове постављене у галеријском окружењу. Неколико дана послије, одржана је изложба радова у учионици, гдје су домаћини ученици дочекали своје другаре из разредне наставе, родитеље и управу школе. Ученици су имали прилику

представити своје скулптуре и описати процес стварања својим гостима, истичући како су различите врсте линија утјецале на обликовање и естетски дојам њихових скулптура. Ова пракса омогућава да ученици да кроз игру и практични рад усвоје теоријска знања о линијама и обликовању, те да развију своје вјештине у стварању скулптура. Кроз цијели процес, од презентације и разговора о различитим врстама линија до финалне изложбе, ученици су имали прилику показати своју креативност, радити самостално и сарађивати са другарима, чиме су додатно проширили своје разумијевање умјетничког стварања. Изложба је искоришћена и да ученици усвоје основна правила понашања у музеју или простору предвиђеном за излагање експоната. (прилог_01; прилог_02)

ДРУГА АКТИВНОСТ (Пит Мондриан -Бродвеј Бугувугу)

(комбинација 2. и 3. разреда – мај 2023.)

Прва активност осмишљена је тако да ученици развијају естетски осјећај, прецизност, моторичке вјештине, као и способност изражавања емоција кроз умјетнички рад. Активност започиње приказом умјетничког дјела на телевизору, које ученици пажљиво посматрају и заједно анализирају. У разговору идентификују елементе који их подсећају на познате предмете или појаве, попут лавиринта или видео игрица, док истовремено понављају геометријске облике, попут квадрата и коцке, као и основне и изведене боје. Након анализе, ученици преузимају материјале: платно димензија 20x30 цм, креп траку, коцке, боје и кистове. Прва фаза активности укључује употребу жуте креп траке. Ученици помоћу траке обликују линије на платну, које могу бити паралелне или произвољне, зависно од њихових идеја. Иако је постављено умјетничко дјело као инспирација, ученици имају потпуну слободу у обликовању линија, чиме се подстиче њихова креативност. Након постављања траке, наносе жуту боју између линија. Када се боја осуши, трака се пажљиво уклања, откривајући уредне и прецизне жуте линије. Док се линије на платну суше, прелази се на сликање дрвених коцки. Ученици бирају основне боје – плаву, црвену и жуту – и користе их за бојање свих страна коцки. Након што се боја осуши, на сваку коцку уписују бројеве од 1 до 7. На табли су исписана слова која одговарају сваком броју, тако да ученици помоћу коцкица састављају ријечи "ВОЛИМ ТЕ". Слова се лијепе произвољно на платно, без обавезе да слиједе тачан редослијед. На крају, готови радови се користе као поклони за драге особе. Ова активност не само да подстиче креативност и тимски рад, већ има и емоционалну димензију, јер омогућава ученицима да изразе љубав и захвалност кроз умјетничко стваралаштво. (прилог_03)

ТРЕЋА АКТИВНОСТ (Виргин анд Цхилд ин а Ландсцапе - Мадонна цол бамбино ин ун паесаггио)

(комбинација 2. и 3. разреда – март 2023.)

Ова активност спроведена је током два наставна дана кроз међупредметно повезивање српског језика и ликовне културе. Циљ активности био је подстаћи креативност, машту и мотивацију ученика, користећи књижевно и ликовно умјетничко дјело као подстицаје за изражавање и стварање. Активност је обухватила обраду пјесме Јована Јовановића Змаја "Мајка чита књижицу" и коришћење умјетничког дјела Мадона и дијете у природи.

Првог дана, активност је започела анализом умјетничког дјела путем пројектора. Ученици су изражавали своје импресије и повезивали слику са причом о жени која чита дјетету, што их је инспирисало да размишљају о бајкама и причама прије спавања. Разговор се даље развио у препознавање симболике боја, посебно црвене боје хаљине жене на слици, коју су повезали с љубављу. Закључак ученика био је да је жена на слици мајка – особа која највише воли дјецу. Након тога, читана је и анализирана пјесма, уз повремени повратак на умјетничко дјело. Ученици су имали задатак да осмисле како би се понашали према мајци у пјесми, што би јој рекли или које би приче од ње тражили.

На крају часа српског језика, ученици су се међусобно фотографисали, покушавајући да опонашају положај фигуре с умјетничког дјела. Фотографије су затим одштампане у формату 9x13 цм, док је учитељ припремио репродукције умјетничког дјела у димензијама 13x18 цм.

Другог дана, на часу ликовне културе, ученици су израђивали честитке поводом Дана жена. Сваки ученик је добио картон у боји (28x40 цм) који је пресавио како би формирао основу честитке. На предњу страну честитке лијепили су репродукцију умјетничког дјела, затим исјецали своје фотографије и интегрисали их у слику, постајући „друго дијете“ у умјетничком дјелу. Потом су честитке украшавали и додавали пригодне поруке.

Комбиновањем књижевности, ликовне умјетности и технике колажа, ученици су на јединствен начин повезали своја лична искуства с умјетничким дјелима. Активност је избјегла шаблонизам и кич, мотивисала дјецу, те омогућила стварање оригиналних и емотивних радова који су даровани мајкама. Овај приступ подстакао је веће интересовање за ликовну културу и књижевност, а истовремено је пружио инспиративно искуство. (прилог_04; прилог_05)

ЕФЕКТИ; ПОСТИГНУТИ РЕЗУЛТАТИ

Остварени резултати ове праксе огледају се у повећању мотивације ученика за учење и активније учешће у наставним активностима. Ученици су развили већу креативност и самопоуздање, схватајући да у умјетничком изражавању нема „погрешних“ одговора. Усвојили су вјештине препознавања и тумачења умјетничких елемената, што је допринијело ширењу њиховог знања о ликовној умјетности и јачању естетског осјећаја.

Интеграцијом умјетничких дјела у наставу, подстакнуто је критичко мишљење и индивидуално изражавање ученика, при чему су елиминисани шематизам и страх од

грешке. Настава је постала динамичнија и занимљивија, што је смањило досаду и апатију у учионици. Ученици су својим радовима приказали личне интерпретације и идеје, чиме је подржано развијање њихове личности и стваралачког потенцијала.

Поред тога, овај приступ је унаприједио њихову способност да интерпретирају умјетничка дјела и примијене стечено знање у новим ситуацијама. Кроз ове активности ученици су изградили позитиван однос према учењу, развили боље разумијевање културних вриједности и умјетности те стекли искуство које ће им користити у даљем образовању и животу.

Tags

NIN 2024

Collections

Номиноване праксе

НИН 2024